Thai Science and Technology Journal Vol. 33 No. 3 May-June 2025 ISSN 3027-6365 (Online)

Thai Science and Technology Journal
วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
Journal Homepage : http://li01.tci-thaijo.org/index.php/tstj

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำ One Report ในประเด็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ

A Study of Information Disclosure and Preparation of One Report on Greenhouse Gas Emissions of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in the Tourism and Leisure

ณัฏฐธิดา พัฒนเจริญ[1*], ฆริกา คันธา[2]

[1]*การจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10240*

[2]*คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10240*

Natthathida Patthanacharoen[1*], Karika Kunta[2]

[1]*Environmental Management, School of Environmental Development Administration, National Institute of Develoment Administration, Bangkok 10240*

[2]*School of Environmental Development Administration, National Institute of Develoment Administration, Bangkok 10240*

Received 6 September 2024; Received in revised 11 December 2024; Accepted 16 December 2024

GRAPHICAL ABSTRACT

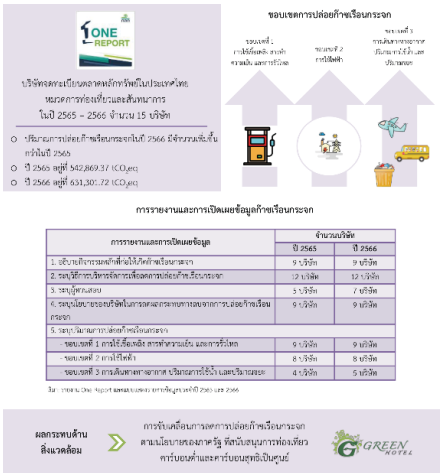

ABSTRACT

The study aimed to examine the One Report disclosure and preparation of listed tourism and leisure companies regarding greenhouse gas (GHG) emissions in the Thai stock market during 2022 and 2023. The researchers explored the challenges, barriers, and gaps in the reporting and preparation. This was a documentary and qualitative research that collected One Report data. The findings indicated that the main challenges in preparing the One Report for this sector stem from Thailand's greenhouse gas policies, which promote low-carbon and net-zero carbon tourism. Additionally, there has been a recent increase in environmental awareness among clients. It was found that the number of companies reporting GHG emissions in Scope 1, Scope 2, and Scope 3 was 9, 8, and 5, respectively. The highest emissions were reported under Scope 2, followed by Scope 1, while Scope 3 accounted for the lowest. However, Scope 3 reporting did not cover several significant emission sources. Entrepreneurs should focus on improving data collection and calculation methods for greenhouse gas emissions to enhance awareness among business partners and increase the overall efficiency of emissions management for sustainability.

Science33-N3.indd 96 7/7/2568 BE 10:24

คำสำคัญ

One Report;
การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก;
การท่องเที่ยวและสันทนาการ

Keywords

One Report;
Greenhouse gas emissions;
Tourism and leisure

บทคัดย่อ

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำ One report ในประเด็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาอุปสรรค และช่องว่างในการเปิดเผยข้อมูล และการจัดทำ One report ปี 2565 - 2566 ของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 15 บริษัท เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและคุณภาพจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ความท้าทายในการจัดทำ One report ของธุรกิจโรงแรมเช่นเดียวกันกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามนโยบายของภาครัฐ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ และความต้องการของลูกค้า ที่มีความตระหนักและใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่า จำนวนบริษัทที่รายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 1 ขอบเขตที่ 2 และขอบเขตที่ 3 จำนวน 9 8 และ 5 บริษัท ตามลำดับ โดยขอบเขตการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มากที่สุด คือ ขอบเขตที่ 2 รองลงมาเป็นขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 3 น้อยที่สุด ซึ่งขอบเขตที่ 3 นี้ยังไม่ครอบคลุมส่วนสำคัญของการปลดปล่อย ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและดำเนินการพัฒนาการพิจารณาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มเติม เพื่อที่จะดึงดูดให้คู่ค้าหันมาสนใจเรื่องความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกไปด้วยกัน

***ผู้รับผิดชอบบทความ:** natthathida.pat@stu.nida.ac.th

DOI: 10.14456/tstj.2025.25

1. บทนำ

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ไม่ว่าจะเป็นอุณหภูมิสูงหรือต่ำผิดปกติ ฝนตกหนัก ภาวะแล้ง ลมพายุรุนแรง จากการเกิดภาวะโลกร้อน (Global warming) ที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกค่อยๆ สูงขึ้น ซึ่งเป็นภัยคุกคามในระดับสากลที่ส่งผลให้เศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทุกพื้นภาคลำบากยิ่งขึ้น ซึ่งมีสาเหตุจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าวประชาคมโลกจึงได้ทำความตกลงในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UN framework convention on climate change: UNFCCC) เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก โดยตั้งเป้าหมายที่จะควบคุมอุณหภูมิในชั้นบรรยากาศโลกไว้ไม่ให้สูงขึ้นเกินกว่า 2 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับช่วงก่อนยุคอุตสาหกรรม [1] ซึ่งประเทศไทยมีการดำเนินงานตามพันธกิจต่างๆ อาทิ แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ใน 6 สาขา ได้แก่ การจัดการน้ำ การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว การสาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติ และการตั้งถิ่นและความมั่นคงของมนุษย์

สำหรับประเทศไทยนั้น การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับต้นๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นมีความเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นๆ มากมาย ซึ่งห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง รวมถึงการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วย จึงมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ โดยลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมต่างๆ เช่น การพักผ่อน การเดินทาง หรือการซื้อของฝาก ธุรกิจโรงแรมจึงได้ดำเนินการคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร ส่งผลให้ธุรกิจสามารถทราบปริมาณก๊าซเรือนกระจกในแต่ละกิจกรรมและแต่ละขอบเขตของธุรกิจ ทั้งนี้สามารถแบ่งขอบเขตการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกเป็น 3 ขอบเขต ได้แก่ ขอบเขตที่ 1 การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางตรง (Direct emissions) จากกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรโดยตรง เช่น การผลิตไฟฟ้า ความร้อน หรือไอน้ำ การรั่วไหลระหว่างกระบวนการ และการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากการขนส่งที่เกิดจากยานพาหนะของบริษัท การรั่วซึม/รั่วไหลจากกระบวนการหรือกิจกรรม ขอบเขตที่ 2 การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางอ้อมจากการซื้อพลังงานมาใช้ (Indirect emissions) เช่น พลังงานไฟฟ้า พลังงานไอน้ำ พลังงานความร้อน และขอบเขตที่ 3 การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางอ้อมด้านอื่นๆ เช่น การเดินทางของพนักงานด้วยพาหนะที่ไม่ใช่สินทรัพย์ของบริษัท หรือการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ โดยปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดลง อาจนำไปขายเป็นคาร์บอนเครดิตหรือทำการชดเชยคาร์บอนกับองค์กรอื่นๆ ได้ ส่งผลให้องค์กรทราบสถานะว่ากิจกรรมใดองค์กรจะต้องลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเร่งด่วน สามารถวางแผนในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นความท้าทายของธุรกิจโรงแรมอย่างการแข่งขันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวสู่ความยั่งยืน และความต้องการของลูกค้า จากข้อมูลของ Cornell Hotel Sustainability (2024) พบว่า ค่าเฉลี่ยของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อการเข้าพักของลูกค้า 1 ห้อง ของโรงแรมในประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ 0.064 ตันคาร์บอน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโรงแรมในภูมิภาคเอเชียที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอยู่ที่ประมาณ 0.057 ตันคาร์บอน และเทียบกับค่าเฉลี่ยของโลกซึ่งอยู่ที่ 0.019 ตันคาร์บอน [2] ทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมไทยต้องเร่งดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากรายงาน Kasikorn Research Center (2024) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องความยั่งยืน แต่ยังไม่พร้อมดำเนินการลด

Science33-N3.indd 98 7/7/2568 BE 10:24

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เต็มที่หรือใช้งบลงทุนไม่สูง ส่วนที่เริ่มทำเป็นโรงแรมขนาดใหญ่หรือโรงแรมที่บริหารโดยต่างประเทศ [2]

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ได้กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนนำส่งข้อมูลรายงาน One report ที่นำไปสู่การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้ในรายงาน One report ยังกำหนดให้ทุกบริษัทรายงานการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย โดยมีบริษัทที่จดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์หมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 15 บริษัท [3] ซึ่งแต่ละบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกในรูปแบบที่แตกต่างกันไป รวมถึงได้เปิดเผยแนวนโยบายด้านความยั่งยืนหรือนโยบายการลดก๊าซเรือนกระจก ที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมหรือการจัดการการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงเห็นได้ว่า One report เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ส่งเสริมให้ธุรกิจเข้าใจถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลของธุรกิจตัวเองได้เป็นอย่างดี (Environment, Social, และ Governance หรือ ESG) ทั้งยังเป็นช่องทางสื่อสารและเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจกับผู้ถือหุ้นและนักลงทุนในอนาคต ส่งเสริมให้เกิดการใส่ใจดูแลสิ่งแวดล้อม ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อการดำเนินธุรกิจได้ สอดคล้องกับ สันติ ถิรพัฒน์ กล่าวว่า ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของการลงทุนที่ยั่งยืน เช่น การสร้างความเชื่อมั่นในการจัดอันดับ ESG การผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลทางด้าน ESG ที่เชื่อถือได้ การเข้มงวดกับการให้ข้อมูลที่เกินจริง และการให้นักลงทุนสามารถเข้าถึงข้อมูลความยั่งยืนได้ง่าย เป็นต้น [4]

การศึกษานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบในการรายงานการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 15 บริษัท ของปี 2565 และปี 2566 ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดทำรายงาน One report สำหรับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ต่อไป

2. วิธีการดำเนินงานวิจัย

1) ทบทวนแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทย

2) เก็บรวบรวมข้อมูล One report ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 15 บริษัท ในประเด็นการจัดการด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบของธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม รูปแบบการรายงาน และการเปิดเผยข้อมูล และการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของธุรกิจ

3) เปรียบเทียบรูปแบบการรายงาน และการเปิดเผยข้อมูล ในการจัดทำ One report ของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ในประเด็นก๊าซเรือนกระจก

4) วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และช่องว่างในการเปิดเผยข้อมูลในการจัดทำ One report ของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ในประเด็นก๊าซเรือนกระจก และสรุปผลการวิจัย

3. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

3.1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการท่องเที่ยว

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals: SDGs) เป็นความร่วมมือของประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ประชาคมโลกมีความยั่งยืนในทุกด้าน ใน 17 เป้าหมาย เพื่อสร้างความสมดุลในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2566 ที่มีความเกี่ยวข้องกับการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก คือ เป้าหมาย

Science33-N3.indd 99 7/7/2568 BE 10:24

ที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น จากรายงานพบว่า ในการจัดสถานะตัวชี้วัด SDGs ระดับสากล อยู่ใน Tier 2 คือ มีวิธีการศึกษาและมาตรฐานตัววัดชัดเจน แต่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลที่ต่อเนื่อง [5] ซึ่งประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย นอกจากนี้ ปริมาณรวมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่าอยู่ใน Tier 1 คือ มีวิธีการศึกษา และมาตรฐานตัวชี้วัดชัดเจนแล้วและมีจำนวนประเทศที่เก็บข้อมูลเกินครึ่งในทุกภูมิภาค [5] ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีปริมาณรวมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ต่อปี) จำนวน 246.9 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยมีการปล่อยในภาคไฟฟ้ามากที่สุด ร้อยละ 36 รองลงมาในภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 31 ในภาคขนส่ง ร้อยละ 28 และภาคอื่นๆ ร้อยละ 5 [5]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีเป้าหมายหลักคือ การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน ในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนและเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ โดยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมจะครอบคลุมภาคพลังงาน คมนาคม ขนส่ง กระบวนการทางอุตสาหกรรม และการจัดการของเสีย ทั้งนี้ในหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน จะดำเนินการยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล โดยสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) หรือ BCG Model ที่พัฒนาระบบการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนสนับสนุนสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการท่องเที่ยว [6]

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่ที่ 30.6 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี ในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นร้อยละ 11.76 ของภาครวมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศ [6] แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) จึงมีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปที่การดำเนินการเพื่อพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง นำไปสู่การท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า (High value tourism) ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการยกระดับใน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีการต่อยอดคุณค่าให้กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การต่อยอดมูลค่าให้กับต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคการท่องเที่ยว การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำและพลังงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษจากการท่องเที่ยว การบรรเทาผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพัฒนากฎระเบียบและแนวทางในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการส่งเสริมรูปแบบการเดินทางและขนส่งที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม [7]

นอกจากนี้ในแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 มีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกในระยะยาว ได้แก่ 1) ค่าความเข้มของการใช้พลังงาน (Energy intensity) ลดลงอย่างน้อยร้อยละ 25 เมื่อเทียบกับกรณีปกติ (Business as Usual: BAU) 2) สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น 3) สัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการคมนาคมขนส่งทางบกลดลง 4) สัดส่วนการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และ 5) จำนวนพื้นที่กำจัดมูลฝอยแบบเทกอง (Open dumping) ลดลง โดยแนวทางดำเนินการ

Science33-N3.indd 100 7/7/2568 BE 10:24

ด้านการท่องเที่ยวจะมุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์และขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการลดความเสี่ยงของภาคการท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางภูมิอากาศที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต [8]

การทบทวนนโยบายดังกล่าว พบว่า การพัฒนาและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกมีความสอดคล้องกันและไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายหลักคือ การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงแผนการดำเนินงานยังมีไว้เพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต โดยมองว่าการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการท่องเที่ยวคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์จะเข้ามามีส่วนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ซึ่งมีการดำเนินงานของการปรับกิจกรรมท่องเที่ยว ลดค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ให้น้อยลง และชดเชยการปล่อยด้วยคาร์บอนเครดิต รวมถึงการจัดทำนโยบายขององค์กรธุรกิจที่มีการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร พร้อมตั้งเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานตามนโยบายระดับชาติ ซึ่งจะดึงดูดให้ผู้ประกอบการหันมาสนใจเรื่องความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดก๊าซเรือนกระจก และกักเก็บสภาพภูมิอากาศไม่ให้ร้อนขึ้นจนก่อเกิดเป็นสภาวะโลกร้อนที่รุนแรง

3.2 การรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ขอบเขตที่ 1

การศึกษารายงาน One report และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2565 และ 2566 พบว่า มีการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ โดยพบว่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 1 จำนวน 9 บริษัท ในปี 2565 และ 2566 เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยตรงจากกิจกรรมต่างๆ ที่บริษัทสามารถกำกับดูแลได้ ซึ่งในการศึกษานี้พบจากการใช้เชื้อเพลิง สารทำความเย็น และการรั่วไหล ในขณะที่ขอบเขตที่ 2 จำนวน 8 บริษัท ในปี 2565 และ 2566 เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมจากกิจกรรมต่างๆ ที่บริษัทสามารถกำกับดูแลได้ ซึ่งในการศึกษานี้พบจากการใช้ไฟฟ้า และขอบเขตที่ 3 จำนวน 4 บริษัท ในปี 2565 และ 5 บริษัท ในปี 2566 เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมจากกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตที่ 1 และ 2 ซึ่งในการศึกษานี้พบจากข้อมูลการเดินทางทางอากาศของพนักงาน ปริมาณการใช้น้ำ และปริมาณขยะที่ถูกส่งไปยังหลุมฝังกลบ โดยสามารถแสดงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 1 - 3 ได้ดังนี้ (Table 1)

Table 1 Quantity of greenhouse gas emissions scope 1 - 3

No.	Company	Scope 1 (t CO_2eq)		Scope 2 (t CO_2eq)		Scope 3 (t CO_2eq)	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
1	Company A [9]	78.34	77.44	4,300.00	4,653.00	68.93	281.00
2	Company B [10]	14,793.45	17,046.90	50,372.26	67,121.41	10,735.22	16,497.32
3	Company C [11]	4,000.00	4,027.00	10,636.00	13,213.00	-	-
4	Company D [12]	9,567.16	4,810.01	32,356.58	16,621.76	-	28,858.88
5	Company E [13]	45,454.35	55,943.00	-	-	-	-
6	Company F [14]	46.30	422.00	1,671.70	1,864.00	970.08	842.00
7	Company G [15]	146,714.00	153,783.00	184,589.00	202,251.00	-	-
8	Company H [16]	2,157.00	3,264.00	13,809.00	13,399.00	-	-
9	Company I [17]	2,760.00	19,232.00	6,930.00	5,805.00	860.00	1,289.00

Note: (-) means not reported

Science33-N3.indd 101 7/7/2568 BE 10:24

3.3 ผลการศึกษารูปแบบการรายงานและการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจก

บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ทั้ง 15 บริษัทนั้น เมื่อพิจารณาตามขนาดของมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด สามารถพิจารณาได้ว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบริษัทขนาดเล็ก (Small cap) ที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดน้อยกว่า 10,000 ล้านบาท จำนวน 12 บริษัท รองลงมาเป็นกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ (Large cap) ที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมากกว่า 50,000 ล้านบาท จำนวน 2 บริษัท และน้อยที่สุดเป็นกลุ่มบริษัทขนาดกลาง (Mid cap) ที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมากกว่า 10,000 ล้านบาท แต่ไม่ถึง 50,000 ล้านบาท จำนวน 1 บริษัท [3] ซึ่งนอกจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสามารถบ่งบอกถึงขนาดของกิจการโรงแรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ยังทำให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากตามขนาดของกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นไปด้วย

บริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ต้องรายงาน One report ที่เป็นการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับ ESG หรือการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยด้านสิ่งแวดล้อมมีประเด็นของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่บ่งบอกถึงความสามารถของธุรกิจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจก ควรประกอบไปด้วย 1) อธิบายกิจกรรมหลักในการดำเนินธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) ระบุวิธีการบริหารจัดการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือแผนงานการบริหารจัดการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก 3) ระบุปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางตรง ทางอ้อม มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด 4) ระบุผู้ทวนสอบ และ 5) ระบุแนวนโยบายของคณะกรรมการบริษัท ที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของบริษัทในการลดผลกระทบทางลบจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก [18] ทั้งนี้ การประเมินปริมาณก๊าซเรือนกระจก สามารถประเมินได้จากการกำหนดขอบเขตขององค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการของการดำเนินกิจการ มีการกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานในขอบเขตที่ 1 - 3 เพื่อระบุแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก และทำการเก็บข้อมูลต่างๆ รวมถึงการประเมินและรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย

ผลการศึกษารูปแบบการรายงานและการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ จำนวน 15 บริษัท ในปี 2565 และปี 2566 สามารถสรุปได้ว่า การจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลกิจกรรมหลักในการดำเนินธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก และการบริหารจัดการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีความคล้ายคลึงกัน โดยมุ่งเน้นการลดใช้พลังงานเป็นหลัก และหาพลังงานหมุนเวียนมาทดแทน อย่างไรก็ตาม บางบริษัทยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการคำนวณปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจ รวมถึงแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ชัดเจน โดยนโยบายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นนโยบายภาพรวมไม่เฉพาะเจาะจง เช่น การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และแบบทั่วๆ ไป อาทิ การประหยัดไฟ การประหยัดน้ำ การจัดการขยะ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีบริษัท จำนวน 5 บริษัท และ 7 บริษัท ในปี 2565 และ 2566 ได้ดำเนินการทวนสอบข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยหน่วยงานภายนอก อย่างไรก็ตาม ในอนาคตบริษัททุกบริษัทควรได้รับการทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรจากองค์กรภายนอก ที่เป็นไปตามมาตรฐานที่องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. รับรอง เช่น ISO 14064-1 GHG Protocol และ The EU's Product

Science33-N3.indd 102 7/7/2568 BE 10:24

environmental footprint (PEF) เป็นต้น เพื่อให้มั่นใจว่าการคำนวณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีความถูกต้อง เหมาะสม และน่าเชื่อถือเพียงพอ ซึ่งการรายงานและการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกสามารถแสดงได้ดังนี้ (Table 2)

Table 2 Reporting and disclosure of greenhouse gas emissions

Reporting and disclosure	Number of companies	
	2022	2023
1) Describe the main activities that generate greenhouse gases.	9	9
2) Identify management methods to reduce greenhouse gas emissions.	12	12
3) Identify of the auditors.	5	7

การรายงานการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกแต่ละขอบเขตของ 15 บริษัท ซึ่งพบว่า มี 6 บริษัท ไม่รายงานปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยส่วนใหญ่พบว่าจะรายงานในขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 2 เป็นส่วนที่มีการบันทึกได้ง่ายและชัดเจน มีหลักฐานอ้างอิงที่ใช้ในการคำนวณได้ และง่ายต่อการจัดทำแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในขณะที่ขอบเขตที่ 3 จะมีรายละเอียดของกิจกรรมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมภายนอกองค์กร ประกอบด้วย 15 หมวด อันได้แก่ 1) การซื้อวัตถุดิบและบริการ 2) สินค้าประเภททุน 3) การได้มาซึ่งเชื้อเพลิงและพลังงาน 4) การขนส่ง และกระจายสินค้าต้นน้ำจากบริการขนส่งสินค้า 5) ของเสียจากดำเนินกิจกรรมในองค์กร 6) การเดินทางเพื่อธุรกิจ 7) การเดินทางของพนักงาน 8) การใช้สินทรัพย์ที่เช่า 9) การขนส่งปลายน้ำและการกระจายสินค้า 10) การแปรรูปสินค้าที่องค์กรจำหน่าย 11) การใช้งานของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรจำหน่าย 12) การกำจัดซากผลิตภัณฑ์ 13) การปล่อยสินทรัพย์ขององค์กร 14) แฟรนไชส์ และ 15) การลงทุน ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บให้ครบถ้วนได้ยากและซับซ้อน บริษัทส่วนใหญ่จะเก็บข้อมูลครบถ้วนได้ยาก หากมีการเก็บข้อมูลและคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 ได้อย่างครบถ้วนแล้ว นับว่าเป็นการพิจารณาการปลดปล่อยได้ครบถ้วนตลอดห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจ อย่างไรก็ตามแต่ละบริษัทสามารถประเมินระดับนัยสำคัญ และความรุนแรงของกิจกรรมในขอบเขตที่ 3 เพื่อดำเนินการและรายงานกิจกรรมที่มีลำดับความสำคัญต้นๆ เป็นลำดับแรก

ทั้งนี้ การวัดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก นโยบายและแผนในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทสะท้อนถึงความใส่ใจทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมถึงความโปร่งใสในการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน ด้านการดำเนินธุรกิจนั้นการวัดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและผลกระทบเชิงลบ ยิ่งในอนาคตจะมีมาตรการทางการเงินและเศรษฐกิจส่งเสริมการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ธุรกิจจึงต้องเตรียมความพร้อมสำหรับมาตรการดังกล่าวเหล่านั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อินทิพร สมิทธิผล ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกกับมูลค่าของกิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน การศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เปลี่ยนแปลงไปกับมูลค่าของกิจการ กล่าวคือ ถ้าบริษัทในอุตสาหกรรมพลังงานที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง จะส่งผลให้มูลค่าของกิจการเพิ่มขึ้น เพราะการลดลงของปริมาณของการลดลงนั้นลดผลกระทบเชิงลบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังช่วยเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร [19]

Science33-N3.indd 103 7/7/2568 BE 10:24

นอกจากนี้ จากการศึกษารายงานและการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของ 15 บริษัท ยังพบว่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด ในขอบเขตที่ 2 ขอบเขตที่ 1 และขอบเขตที่ 3 ตามลำดับ โดยบางบริษัทยังไม่มีการรายงานในขอบเขตที่ 2 และขอบเขตที่ 3 ดังนั้นปริมาณก๊าซเรือนกระจกดังกล่าวจึงไม่สะท้อนสถานการณ์การดำเนินการธุรกิจของธุรกิจทั้ง 15 บริษัท การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 2 หรือ 3 อาจจะมากกว่าที่ได้ระบุไว้ในรายงาน เช่นเดียวกับที่ Schulman et al. กล่าวไว้ว่า การวัดผลและรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 1 และ 2 นั้นเป็นการดำเนินการแบบปกติขององค์การต่างๆ โดยมักจะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับธุรกิจต่างๆ เมื่อพิจารณาถึงการปล่อยก๊าซคาร์บอนในขณะที่การประเมินการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในขอบเขตที่ 3 ยังมีน้อย รวมถึงการเปิดเผยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขต 3 ยังคงต่ำกว่าขอบเขต 1 และ 2 มาก การคำนวณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 ถือเป็นความท้าทายของภาคธุรกิจในปัจจุบัน ทั้งในด้านการติดตาม วัดผล และการลดการปลดปล่อย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่อยู่ภายนอกองค์กร อย่างไรก็ตามแรงกดดันของมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในและต่างประเทศที่มีเป้าหมายไปสู่การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ การจัดการผลกระทบและปริมาณก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น [20] ธุรกิจในหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการนั้น การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 จะเกี่ยวข้องกิจกรรมต่างๆ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การใช้ที่ดิน การใช้น้ำ และสิทธิแรงงาน ไปจนถึงการจัดการขยะ และสุขภาพ การมีส่วนร่วมของคู่ค้าจึงมีความสำคัญที่จะพัฒนาการตรวจสอบวัดผล และการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางธุรกิจเองแล้ว ยังสร้างความยั่งยืนให้กับการดำเนินการธุรกิจของคู่ค้า ซึ่งหมายถึงชุมชน และธุรกิจขนาดเล็กๆ อื่นๆ อีกด้วย [21]

การศึกษาจำนวนการปล่อยก๊าซเรือนของบริษัทที่มีการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จำนวนทั้งสิ้น 9 บริษัท พบว่า ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในปี 2566 มีจำนวนมากขึ้นกว่าในปี 2565 เป็นไปได้ว่าอาจมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรมเพิ่มมากขึ้น โดยหากรวมขอบเขตทั้งหมดของการปล่อยก๊าซเรือนจะมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของปี 2565 อยู่ที่ 542,869.37 t CO_2eq และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของปี 2566 อยู่ที่ 631,301.72 t CO_2eq ซึ่งทั้ง 9 บริษัทมีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 2 มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ขอบเขตที่ 1 และ 3 ตามลำดับ นอกจากนั้นยังพบว่า การคำนวณโดยรวมภาคส่วนของกิจการอาหารในโรงแรมที่ใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหารปริมาณมาก เกิดการขนส่งและกระจายสินค้าที่มากขึ้น เกิดของเสียที่ต้องกำจัดเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การคำนวณก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 มากขึ้นได้ ในอีกมุมหนึ่งนั้น หากบริษัทสามารถประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 ได้เพิ่มขึ้น จะทำให้พบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น และจะนำไปสู่การดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ตรงตามประเภทมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในส่วนของคู่ค้าที่มีความสำคัญตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ หากเพิ่มการมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ก็จะเกิดการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน และเกิดการลงทุนในองค์กรธุรกิจระยะยาว ดังนั้น การคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขอบเขตที่ 3 ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละประเภทของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่นๆ มองหาโอกาสในการปรับปรุงและขยายความร่วมมือคู่ค้าในการดำเนินงานเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยอาจใช้การลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมาประเมินกรอบการดำเนินงานของคู่ค้า เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นการกระตุ้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปด้วย

Science33-N3.indd 104 7/7/2568 BE 10:24

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ความเข้มข้นของคาร์บอน (Carbon intensity) ต่อรายได้ของธุรกิจโรงแรมต่อปี 2565 และ 2566 (Figure 1) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นประสิทธิภาพและศักยภาพของการดำเนินการของธุรกิจโรงแรม พบว่า ในปี 2565 มีค่าความเข้มข้นของคาร์บอนต่อรายได้มากกว่าปี 2566 เนื่องจากแต่ละบริษัทมีรายได้จากกิจการธุรกิจโรงแรมที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งจากหลังสถานการณ์โควิด-19 การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก และการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากปี 2565 รวมถึงการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว อาทิ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย การตลาด การสร้างแบรนด์ สื่อโฆษณา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการดำเนินธุรกิจยังมีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นปกติอยู่แล้ว ไม่ได้แปรผันตามรายได้ ร่วมกับแผนและกิจกรรมลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของธุรกิจ จึงส่งผลให้ความเข้มข้นของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (t CO_2eq) ต่อรายได้ของธุรกิจในแต่ละปี (ล้านบาท) ลดลง ซึ่งจากการลดลงของความเข้มข้นคาร์บอนต่อรายได้ของธุรกิจโรงแรม ทำให้ทราบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงนโยบายต่างๆ ของธุรกิจโรงแรมที่มีผลต่อการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย

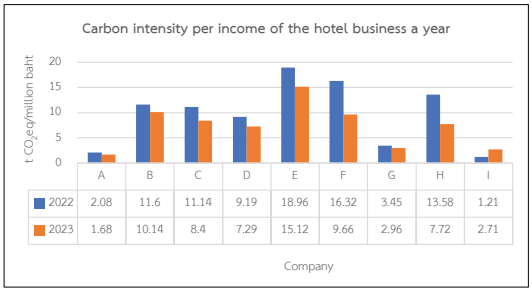

Figure 1 Carbon intensity per income of the hotel business a year (2022 - 2023)

Figure 1 Carbon intensity per income of the hotel business a year (2022 - 2023)

4. บทสรุป

จากการศึกษาประเด็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยนั้น ที่แม้จะมีการคำนวณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกก็ตาม แต่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลที่ต่อเนื่องและครอบคลุมทุกบริษัททั้งในสถานประกอบการต่างๆ และในหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย ทำให้ภาพรวมของประเทศยังไม่แน่ชัดในปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยไป รวมถึงการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย จึงยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มีเป้าหมายบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี พ.ศ. 2593 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี พ.ศ. 2608 ในส่วนของการท่องเที่ยวที่ต้องเน้นคุณภาพและความยั่งยืน ซึ่งทางสถานประกอบการโรงแรมในหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ยังสามารถร่วมมือกันลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยการสนับสนุนโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green hotel) เพื่อบริหารจัดการโรงแรมได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลการใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำ และการเกิดขยะ รวมถึงการคำนวณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย ทั้งนี้ การจะทำให้เกิดการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้สำเร็จ ตัวขับเคลื่อนที่สำคัญนอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว กฎหมายหรือมาตรการที่ชัดเจนจึงจะส่งเสริมให้สถานประกอบการโรงแรมเกิดความยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Hu et al. กล่าวว่า การปล่อยก๊าซคาร์บอนจากโรงแรมควรมีการกำหนดจากภาครัฐหรือเป็นนโยบายที่สอดคล้องกัน โดยต้องมีการคำนวณและการประเมินการปล่อยก๊าซคาร์บอนอย่างครอบคลุม และสร้างมาตรฐานการปล่อยก๊าซคาร์บอน เช่น ข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์ (PCR) หรือฉลากคาร์บอนต่ำ เป็นต้น [22]

Science33-N3.indd 105 7/7/2568 BE 10:24

ในขณะที่การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และช่องว่างในการเปิดเผยข้อมูล และการจัดทำ One report ของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ในประเด็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกนั้น ยังมีบริษัทที่ไม่ได้จัดทำ เนื่องด้วยยังไม่มีการดำเนินการเก็บข้อมูล ทำให้ไม่มีการคำนวณก๊าซเรือนกระจก ถึงแม้จะมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ แต่ก็ยังขาดการขับเคลื่อนไปสู่การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งนโยบายการลดผลกระทบจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ One report จะแสดงถึงความชัดเจนเป็นหลักเพื่อไม่ให้ผู้ลงทุนเข้าใจผิด ทั้งในเรื่องของการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนงานการจัดการก๊าซเรือนกระจกขององค์กร การระบุขอบเขตองค์กร และการจำแนกแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งผลให้ความสำเร็จในการตั้งเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานตามนโยบายระดับชาติลดน้อยลง สอดคล้องกับ Lemi และ LaBelle กล่าวว่า การศึกษาคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของโรงแรมในซูดาน ยังขาดการบูรณาการแนวทางปฏิบัติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการรายงานผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลถึงภาคส่วนที่มีความสำคัญอย่างเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับชาติ ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานระดับชาติและสนับสนุนให้โรงแรมรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นระยะๆ ซึ่งปัจจุบันมีวิธีและแนวทางการคำนวณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อาทิ พิธีสารเกียวโต คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (IPCC) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการมาตรฐาน (ISO) และการประเมินวัฏจักรชีวิต (LCA) [23]

ทั้งนี้รูปแบบการรายงาน และการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากการรายงานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร ที่มีการรายงานใน 3 ขอบเขต อันได้แก่ ทางตรงจากกิจกรรมต่างๆ ทางอ้อมจากการใช้พลังงานและทางอ้อมอื่นๆ ที่นอกจากขอบเขต 1 และ 2 ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะมีการจัดทำในขอบเขต 1 และ 2 แต่ในส่วนขอบเขต 3 ที่มีความละเอียดในการเก็บข้อมูลของกิจกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า ทำให้ความสามารถในการเก็บข้อมูลเป็นไปได้ยาก ซึ่งจากการวิจัยของ Demeter et al. กล่าวว่า การปล่อยก๊าซคาร์บอนทางอ้อมมักถูกละเลยเนื่องจากคำนวณได้ยาก มีราคาแพง และต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นการวิเคราะห์แบบสารขาเข้าและสารขาออกของกิจกรรมการปล่อยก๊าซคาร์บอนทางอ้อมจึงทำได้ง่ายกว่า ราคาถูกกว่า และใช้งานได้ง่ายกว่ามาก รวมถึงมีความคล้ายคลึงกันกับการประเมินวัฏจักรชีวิต (LCA) ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถประมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนทางอ้อมในการดำเนินงานได้ [24]

อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาที่ได้พบว่า ในขอบเขตที่ 2 เป็นขอบเขตที่ส่งผลให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ไฟฟ้าของโรงแรม จึงควรดำเนินการเพื่อลดการใช้ปริมาณไฟฟ้า อาทิ นโยบายการอนุรักษ์พลังงานและการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด จัดอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักด้านการอนุรักษ์พลังงานภายในโรงแรม โดยให้ถือว่าการอนุรักษ์พลังงานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคน การรณรงค์และส่งเสริมการใช้พลังงานเพื่อให้เกิดการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกับจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันได้แก่ การใช้พลังงานทดแทนต่างๆ อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ และพลังงานลม การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลทดแทนเชื้อเพลิงถ่านหิน ติดฉนวนกันความร้อนบนหลังคา ฝ้า หรือเพดานของโรงแรม ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟ หรือการปลูกต้นไม้ใหญ่ ที่นอกจากจะให้ร่มเงา ความร่มเย็นต่อที่พักในโรงแรมแล้ว หากบริษัทได้มีการดำเนินการโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐาน T-VER หรือโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจแล้ว สามารถนำมาคำนวณการชดเชยการปล่อย

Science33-N3.indd 106 7/7/2568 BE 10:24

ก๊าซเรือนกระจกเป็นคาร์บอนเครดิตได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ฐิติกร Maimun, T., et al. ในการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์องค์กรของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย พบว่า ขอบเขตที่ 2 เป็นขอบเขตที่ส่งผลให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด จึงควรดำเนินการเพื่อลดการใช้ปริมาณไฟฟ้า โดยประกาศนโยบายอนุรักษ์พลังงานให้ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษาทราบและให้ความร่วมมือ [25]

ด้วยเหตุผลประการทั้งปวง การศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค และช่องว่างในการเปิดเผยข้อมูล และการจัดทำ One report ปี 2565 - 2566 ของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ ในประเด็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก สามารถอธิบายถึงความสนใจของผู้ศึกษาได้ว่า การลงทุนขององค์กรธุรกิจในระบบทุนนิยมในปัจจุบัน มีความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะดำเนินการต่างๆ ให้เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่ด้านเศรษฐกิจที่ต้องเกิดความคุ้มทุนและคุ้มค่า อีกทั้งด้านสังคมที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะสอดคล้องในการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่ความยั่งยืนที่สร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ดี ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ร้ายแรง จะเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มากขึ้น ก็จะทำให้สถานการณ์โลกร้อนเลวร้ายลง ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะช่วยให้นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกประสบผลสำเร็จ

5. References

[1] Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization), 2022, Requirements for Calculating and Reporting Carbon Footprint for Organization (8th ed.), Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization). (in Thai)

[2] Kasikorn Research Center, 2024, Hotels in Thailand High Greenhouse Gas Emissions (GHG) Compared to Many Asian Countries, Kasikorn Research Center Company Limited: KResearch, 30(3460). (in Thai)

[3] The Office of the Securities and Exchange Commission. 2024, Tourism, SET, Available Source: https://www.set.or.th/th/market/index/set/service/tourism, 25 May 2024. (in Thai)

[4] Thirapat, S., 2024, Do Thai Investors Prioritize Sustainable Funds the 101 World, Available Source: https://www.the101.world/thai-investors-esg-awareness/, 6 July 2024. (in Thai)

[5] National Statistical Office, 2023, Status report on Sustainable Development Goal indicators of Thailand 2023, Thanaaroonkarnpim Co., Ltd. (in Thai)

[6] Office of the National Economic and Social Development Council, The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023-2027), Thailand, 2022. (in Thai)

Science33-N3.indd 107 7/7/2568 BE 10:24

[7] Ministry of Tourism and Sports, 2023, National Tourism Development Plan No. 3 (2023 - 2027), Office of the National Tourism and Sports Policy. (in Thai)

[8] Limchirakan, S., 2015, Climate Change Master Plan 2015-2050, Thai environment, 2019, 19(4), 10-15. (in Thai)

[9] Bound And Beyond Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/BEYOND/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[10] Central Plaza Hotel Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/CENTEL/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[11] Dusit Thani Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/DUSIT/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[12] The Erawan Group Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/ERW/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[13] Laguna Resorts and Hotels Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/LRH/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[14] Mandarin Hotel Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/MANRIN/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[15] Minor International Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/MINT/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[16] Shangri-La Hotel Public Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/SHANG/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[17] S Hotels and Resorts Company Limited, 2024, One Report (2022-2023), Available Source: https://test.set.or.th/th/market/product/stock/quote/SHR/company-profile/information, 6 July 2024. (in Thai)

[18] The Office of the Securities and Exchange Commission and Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization), 2022, Guidelines for Preparing Greenhouse Gas Emission Reports for Listed Companies. (in Thai)

[19] Smithiphol, S., 2019, The relationship between the reduction of GHG Emissions and firm value of listed Thai Energy and Resources Companies, Thammasat University, Available Source: https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:179836, 2 June 2024. (in Thai)

Science33-N3.indd 108 7/7/2568 BE 10:24

[20] Schulman, D. J., Bateman, A. H., and Greene, S., 2021, Supply Chains (Scope 3) Toward Sustainable Food Systems: an Analysis of Food & Beverage Processing Corporate Greenhouse Gas Emissions Disclosure, Cleaner Production Letters, 1, 100002.

[21] The Sustainable Restaurant Association, 2024, Understanding Scope 3 in Hospitality, Available Source: https://thesra.org/media/bl5pzscn/understanding-scope-3-in-hospitality.pdf, 6 July 2024.

[22] Hu, A.H., Huang, C.Y., Chen, C.F., Kuo, C.H., and Hsu, C.W., 2015, Assessing carbon footprint in the life cycle of accommodation services: the case of an international tourist hotel, Int. J. Sustain. Dev. World Ecol., 22(4), 313-323.

[23] Lemi, L.D.M., and LaBelle, M.C., 2022, Development or environmental jeopardy: The carbon footprint of hotels in juba south sudan, Am. J. Clim. Change, 11(1), 1-21.

[24] Demeter, C., Lin, P.C., Sun, Y.Y., and Dolnicar, S., 2021, Assessing the carbon footprint of tourism businesses using environmentally extended input-output analysis, J. Sustain. Tour, 30(1), 128-144.

[25] Maimun, T., Teekasap, S., Sareephat-tananon, A., and Rattanatai, B., 2018, Organization carbon footprint assessment of Eastern Asia University, EAU Heritage. J. Sci. Tech, 12(2), 195-209. (in Thai)

Science33-N3.indd 109 7/7/2568 BE 10:24

พิมพ์ที่: สำนักงานบริหารการพิมพ์ธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2568
http://www.thammasatprintinghouse.com

Science33-N3.indd 110 7/7/2568 BE 10:24